

KONCEPCIA PRÍPRAVY OBYVATEĽSTVA NA OBRANU ŠTÁTU

Bratislava, 2021

OBSAH

1. ÚVOD	3
2. VÝCHODISKÁ	4
2.1 <i>Bezpečnostné prostredie a obrana štátu</i>	4
2.2 <i>Úlohy obyvateľstva pri obrane štátu</i>	5
2.3 <i>Príprava obyvateľstva na obranu štátu</i>	6
2.3.1 <i>Legislatívny rámec</i>	6
2.3.2 <i>Strategické dokumenty SR</i>	7
3. IDENTIFIKÁCIA KLÚČOVÝCH PREDPOKLADOV	8
4. SÚČASNÝ STAV ROZPRACOVANIA PRÍPRAVY OBYVATEĽSTVA NA OBRANU ŠTÁTU	9
4.1 <i>Informovanie obyvateľstva</i>	9
4.2 <i>Rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov na obranu štátu</i>	10
4.3 <i>Vzdelávanie v oblasti obrany štátu</i>	10
4.4 <i>Všeobecný vzdelávací systém</i>	11
4.5 <i>Vzdelávanie v rámci rezortu obrany</i>	12
4.6 <i>Spolupráca aktérov v oblasti prípravy na obranu štátu</i>	13
5. IDENTIFIKÁCIA PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ	14
6. CIELE, ROZPRACOVANIE A SYSTÉM HODNOTENIA	15
7. PLÁN REALIZÁCIE	16
8. PERSONÁLNE, MATERIÁLNE A FINANČNÉ ZABEZPEČENIE	17
9. ZÁVER	18
Príloha č. 1	
Rozpracovanie Koncepcie prípravy obyvateľstva na obranu štátu	19

1. ÚVOD

Oblasť prípravy obyvateľstva na obranu štátu prešla dlhým procesom zmien, ktoré začali od 90-tych rokov, kedy si obyvatelia Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) postupne zvykali na rozpad bipolárneho sveta, zníženie mieru vojenských hrozieb a nové spoločenské procesy a hodnoty. Neskôr, od prijatia Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie (ďalej len „NATO“) a Európskej únie (ďalej len „EÚ“) až do vypuknutia pandémie v roku 2020 dospeli nielen občania, ale často aj mnohé štátne inštitúcie postupne pod vplyvom rôznych zmien k presvedčeniu, že zodpovednosť za obranu štátu spočíva výlučne na niekoľkých vybraných štátnych inštitúciách a bezpečnostných zložkách, najmä na Ministerstve obrany SR (ďalej len „MO SR“) a ozbrojených silách SR (ďalej len „OS SR“), a že na obranu štátu stačia občania, ktorí si dobrovoľne vyberú túto službu vlastní. Presviedčala ich o tom aj bezpečnostná situácia vo svete, proces globalizácie a otvárania hraníc, zvyšujúca sa životná úroveň a možnosti. I keď bol pocit bezpečia občas narušený hrozbami terorizmu, konfliktmi o územie niektorých štátov alebo inými krátkodobými krízami, SR sa tieto hrozby bezprostredne nedotkli. Práve pandémia ochorenia COVID-19, ktorá naplno zasiahla celý svet v roku 2020, odhalila mnohé nedostatky vytvoreného bezpečnostného systému na úrovni jednotlivých štátov, resp. na úrovni medzinárodných zoskupení a zdôraznila potrebu pripravenosti obyvateľstva na súčasné bezpečnostné hrozby. Zdôrazniť účasť obyvateľstva na obrane štátu a zlepšiť aktuálny stav jeho pripravenosti je preto v súčasnej dobe nevyhnutnosť, na ktorú reagovali aj nové strategické dokumenty zaoberajúce sa bezpečnosťou a obranou SR. Obyvateľstvo predstavuje dôležitý zdroj, o ktorý sa SR ako demokratický štát s vysokou mierou ochrany práv jednotlivca s menej početnými ozbrojenými silami v časoch dynamických a nepredvídateľných zmien v bezpečnostnom prostredí musí v oblasti obrany významnou mierou opierať.

Profesionalizácia našich OS SR, nízky záujem o projekty zamerané na dobrovoľnú prípravu vojenských spôsobilostí a odborností, nízka informovanosť obyvateľstva a dezinformácie o problematike obrany štátu, extrémizmus, nesystémový prístup k riešeniu vzdelávania v tejto oblasti či kríza dôvery v štát, demokraciu či vlastenectvo, sú vážnymi faktormi nedostatočnej pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu a vyžadujú si komplexné riešenia. Odolnosť celej spoločnosti voči bezpečnostným hrozbám dnešného sveta sa stáva jedným z elementárnych faktorov obrany štátu a preto je dôležitou úlohou zabezpečiť čo najefektívnejší komplexný systém prípravy obyvateľstva na obranu štátu.

Spolupráca štátu a jeho inštitúcií spolu s obyvateľmi v oblasti obrany môže predstavovať potenciál pre zvyšovanie účinnosti a efektívnosti ochrany záujmov a obyvateľov SR pred súčasnými bezpečnostnými hrozbami.

K tomu, aby mohlo byť obyvateľstvo dostatočne pripravené prijať túto úlohu, je základným predpokladom získavanie požadovanej úrovne informácií, vedomostí a schopností v celoživotnom procese formálneho i neformálneho vzdelávania, na základe ktorého sa formujú jednotlivci i celá spoločnosť. Práve vzdelávanie, či už inštitucionálne alebo neinštitucionálne, odovzdávanie informácií a podpora a rozvoj vlasteneckého citenia sú kľúčom k vybudovaniu moderných a kvalitných základov spoločnosti, ktorá je pripravená zvládať akékoľvek hrozby. V súčasnosti je vzdelávanie v oblasti obrany štátu redukované a nesystematické, čo prispieva k tomu, že mládež a následne dospelí nedisponujú potrebnými vedomosťami a zručnosťami.

Koncepcia prípravy obyvateľstva na obranu štátu (ďalej len „koncepcia POnOŠ“) predstavuje prvý základný koncepčný dokument pre vznik a rozvoj systémového riešenia

prípravy obyvateľstva¹ na obranu štátu, čím prispieva ku komplexnému zabezpečeniu obrany SR a zvyšovaniu jej kvality. Z dôvodu iniciačného charakteru dokumentu a absencie predchádzajúceho systémového riešenia problematiky prípravy obyvateľstva na obranu štátu pretaveného do praxe obsahuje koncepcia POnOŠ podrobný popis východísk a aktuálneho stavu zapracovania problematiky v legislatíve a strategických dokumentoch, ktoré vysvetľujú relevantné okolnosti a dôvody na prijatie koncepcie POnOŠ. Výsledkom vychádzajúcim zo zhodnotenia východísk a aktuálneho stavu je identifikácia problémových oblastí, ktoré sa stali základom pre vytýčenie cieľov koncepcie POnOŠ. Koncepcia POnOŠ sa vypracováva na obdobie do roku 2030. Uvedenie koncepcie POnOŠ do praxe sa inicializuje plánom realizácie a je následne premietnuté do konkrétnych úloh v jej rozpracovaní (Príloha č.1). Koncepcia POnOŠ sa zameriava aj na definíciu systému vyhodnocovania jednotlivých úloh, ktorý v rámci jeho vyhodnocovania umožní kvalitatívne i kvantitatívne vyjadriť mieru dosahovania cieľov.

Základným dôvodom pre prijatie koncepcie POnOŠ a jej realizáciu vo forme rozpracovania s konkrétnymi úlohami je naliehavosť systémového riešenia prípravy obyvateľstva na obranu štátu. Naliehavosť pramení z aktuálneho vývoja bezpečnostného prostredia, ktoré si vyžaduje dostatočné porozumenie významu účasti obyvateľstva na obrane štátu a tiež dostatočnú úroveň pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu.

2. VÝCHODISKÁ

2.1 Bezpečnostné prostredie a obrana štátu

Obrana štátu je v súčasnosti zabezpečovaná v dynamicky sa meniacom bezpečnostnom prostredí, ktoré sa vyznačuje nestabilitou a nízkou mierou predvídateľnosti vývoja. Bezpečnostné hrozby vojenského charakteru dominujúce najmä v minulom storočí vo väčšine štátov pominuli, nahradili ich však také, ktoré svojimi charakteristikami vytvárajú zložité, nepredvídateľné a najmä ťažšie riešiteľné situácie.

S meniacim sa charakterom bezpečnostných hrozieb sa menia aj nároky na zabezpečenie obrany štátu. Bezpečnostná stratégia SR z roku 2021, ako základný dokument odzrkadľujúci aktuálnu bezpečnostnú politiku a bezpečnostné záujmy SR, identifikovala niekoľko aktuálnych bezpečnostných hrozieb, ktorými je SR ohrozená. Obranu štátu pred vonkajšími i vnútornými bezpečnostnými hrozbami zabezpečujú najmä profesionálne bezpečnostné zložky a odborne pripravená časť obyvateľstva. Na druhej strane sa však vynárajú hrozby, ktoré predpokladajú obranu i mimo týchto zložiek. Ide o nevojenské hrozby, hrozby v kybernetickom priestore, dezinformácie a propagandu, extrémizmus či korupciu.

¹ Koncepcia POnOŠ vo svojom názve obsahuje pojem *obyvateľstvo*, ktorý odzrkadľuje šírku jej zamerania a cieľov, a zámerné tým vyjadruje rozšírenie orientácie okrem občanov aj na celú populáciu žijúcu na území SR. Obyvateľstvo je tak chápané najmä v geografickom zmysle a v koncepcii POnOŠ ním rozumieme všetkých obyvateľov – občanov SR, občanov EÚ a cudzincov všetkých vekových, demografických a sociálnych skupín, ktorí spoločne tvoria spoločenstvo žijúce na území štátu a predstavujú rôznou mierou objekty i subjekty prípravy na obranu štátu. Časťou obyvateľstva – občanmi, ktorí majú povinnosť sa na obrane štátu podieľať vyššou mierou, teda majú brannú povinnosť, sa bude zaoberať samostatný dokument - Koncepcia prípravy občanov s brannou povinnosťou na obranu štátu, ktorá sa zameria na zvýšenie záujmu o dobrovoľnú vojenskú prípravu a vstup do aktívnych záloh a bude rozvíjať branné povedomie obyvateľstva.

Zabezpečenie obrany je jednou z primárnych úloh všetkých štátov a je súčasťou ich obranných politík reagujúcich na aktuálny vývoj bezpečnostného prostredia. Hlavnými cieľmi obrany demokratických štátov je vo všeobecnosti zachovávať mier, brániť územie a zvrchovanosť štátu. Zákon č. 319/2002 Z.z. o obrane Slovenskej republiky (ďalej len „zákon o obrane“) definuje obranu štátu ako súhrn opatrení, ktorými SR zachováva mier, bráni a zabezpečuje svoju zvrchovanosť, územnú celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc pred napadnutím, a opatrení vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu a z ďalších medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, ktorými je SR viazaná. Štát prostredníctvom systému obrany zabezpečuje prípravu, riadenie a plnenie úloh obrany štátu vychádzajúc z vyhodnocovania hrozieb a rizík na úseku obrany štátu. Do procesu zabezpečovania obrany štátu zapája všetky orgány verejnej moci i samotné obyvateľstvo.

Na to, aby štát dokázal čeliť súčasným bezpečnostným hrozbám, je potrebné do jeho obrany zapájať čo najširšie spektrum obyvateľstva, ktoré svojimi vedomosťami, záujmom a podporou štátu bude významne prispievať k jej zabezpečeniu.

2.2 Úlohy obyvateľstva pri obrane štátu

Povinnosti a úlohy obyvateľstva v zabezpečovaní obrany svojho obydlia, územia či neskôr štátu majú dlhú históriu a existujú už od počiatkov ľudskej civilizácie, pričom ich formalizovaná podoba v zmysle brannej povinnosti začala spolu so vznikom prvých mestských štátov. Miera povinností na úseku obrany sa menila v závislosti od obdobia, ktorým spoločnosť a štáty z bezpečnostného hľadiska prechádzali a vždy odpovedala na aktuálne potreby zabezpečovania obrany. V období veľkých vojenských konfliktov a bojov o územia sa rozvinula všeobecná branná povinnosť, ktorá predstavovala najmä povinnosť pripravovať sa na obranu štátu formou vojenského výcviku a osobne sa zúčastňovať na plnení úloh armády. Tá sa však postupne vplyvom spoločenských a bezpečnostných zmien a dosiahnutia mierového obdobia dnes vo väčšine demokratických štátov dostala na úroveň, kde je uplatňovanie brannej povinnosti s povinným vojenským výcvikom obmedzované na minimum, pričom povinný vojenský výcvik je vo väčšine štátov minulosťou.

SR je súčasťou tohto trendu a od vzniku profesionálnych ozbrojených síl je branná povinnosť podľa zákona č. 570/2005 Z.z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o brannej povinnosti“) uložená niektorým vybraným obyvateľom – občanom. Podľa § 5 zákona o brannej povinnosti vzniká branná povinnosť občanovi – mužovi 1. januára v kalendárnom roku, v ktorom dovŕši 19 rokov veku a má trvalý pobyt na území SR alebo cudzincovi, ktorý nadobudol občianstvo SR a dovŕšil 19 rokov, resp. je brannú povinnosť možné v prípade žien a cudzincov prevziať aj dobrovoľne. Zánik tejto povinnosti je viazaný na dosiahnutie veku 55 rokov, nespôsobilosť vykonávať mimoriadnu alebo alternatívnu službu, stratu občianstva či trvalého pobytu na území SR, resp. smrť, právnu nespôsobilosť a ťažké zdravotné postihnutie. Od roku 2006 sú občania, ktorým vznikla branná povinnosť, zaradení do národnej registrácie, kde sú o nich vedené najdôležitejšie osobné údaje na zabezpečenie dôležitého záujmu bezpečnosti a obrany štátu. Odvod registrovaných občanov je súčasťou brannej povinnosti a títo občania sú povinní podrobiť sa odvodu v čase vojny a vojnového stavu.

Obranyschopnosť je prirodzenou súčasťou štátu, ktorý ňou zaručuje občanom pocit bezpečia, chráni ich záujmy a prostredie, v ktorom žijú. Vzťah medzi občanmi a štátom v oblasti obrany však nie je a nemôže byť jednostranný. Ústava SR určuje obranu SR ako

povinnosť a vec cti občanov. Obrana štátu tak je a musí byť záležitosťou všetkých vrstiev obyvateľstva a príprava na plnenie tejto úlohy je dlhodobá.

2.3 Príprava obyvateľstva na obranu štátu

Forma a obsahové zameranie prípravy obyvateľstva na obranu štátu sú závislé na viacerých faktoroch. V prvom rade určuje prípravu obyvateľstva príslušná legislatíva, ktorá rozlišuje bezpečnostnú situáciu, v akej sa štát nachádza. V stave bezpečnosti je príprava obyvateľstva zameraná na preventívne a prípravné aktivity. V krízových stavoch je obyvateľstvo pripravované alebo priamo zapájané do obrany štátu. Obsah prípravy obyvateľstva na obranu štátu taktiež závisí na aktuálnych bezpečnostných záujmoch štátu či hrozbách, ktoré štát definuje v strategických dokumentoch v oblasti bezpečnosti a obrany štátu.

2.3.1 Legislatívny rámec

Základným legislatívnym rámcom pre prípravu obyvateľstva na obranu štátu je zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky. Podľa § 3 ods. 1 je príprava obyvateľstva súčasťou celkovej prípravy na obranu štátu a ods. 5 definuje obsah takejto prípravy ako „informovanie na úseku obrany štátu a rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov SR na obranu štátu. Príprava obyvateľstva zahŕňa aj súhrn opatrení vo výchovno-vzdelávacom procese v základných a stredných školách, ktoré sa uskutočňujú prostredníctvom štátnych vzdelávacích programov.“

Prípravu obyvateľstva na obranu štátu zákon o obrane rozdeľuje na tri oblasti:

- A. Informovanie na úseku obrany** – Informovanie obyvateľstva o zabezpečení obrany štátu uskutočňujú ústavné orgány, ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, ďalšie orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou, miestne orgány štátnej správy, obce a vyššie územné celky vo svojej pôsobnosti.
- B. Rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov na obranu** – Rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov SR na obranu štátu sa zabezpečuje v rámci dobrovoľnej vojenskej prípravy občanov SR a prípravy občanov SR, ktorí sú zaradení do aktívnych záloh ozbrojených síl.
- C. Opatrenia vo výchovno-vzdelávacom procese** – Povinný obsah výchovy a vzdelávania na základných a stredných školách sa zameriava aj na brannú výchovu, brannú prípravu, prípravu na civilnú ochranu, zdravotnú prípravu, záujmovú činnosť, technickú činnosť a na športovú činnosť. Tieto činnosti sa realizujú prostredníctvom predmetov rámcových učebných plánov štátneho vzdelávacieho programu a samostatných organizačných foriem vyučovania a podieľajú sa na nich OS SR, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“), Hasičský a záchranný zbor a ďalšie záchranné zložky a jednotky civilnej ochrany. Na príprave alebo na činnosti uvedenej vyššie sa na základe písomnej zmluvy s MO SR môže podieľať aj občianske združenie, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby a registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť. Prípravu obyvateľstva v rámci brannej prípravy zameranú na manipuláciu so zbraňami môžu okrem pedagogických zamestnancov vykonávať len OS SR. MO SR predkladá Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) požiadavky na obsah brannej výchovy a brannej prípravy a vyššie spomenuté písomné zmluvy zverejňuje MO SR na svojom webovom sídle. Požiadavky na obsah brannej výchovy

a brannej prípravy sa zapracujú aj pri príprave redukovaného výchovno-vzdelávacieho procesu v čase vojny alebo vojnového stavu.

Do prípravy obyvateľstva na obranu štátu sa zapájajú aj OS SR. Zákon č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky upravuje najmä postavenie, použitie a úlohy ozbrojených síl, pričom v § 4 citovaného zákona sú definované všetky úlohy, ktoré OS SR plnia. Podľa ods. 13 tohto paragrafu sa OS SR podieľajú na príprave obyvateľstva na obranu štátu, na rozvíjaní vojenských tradícií a na zabezpečení kultúrnych, vzdelávacích, športových a spoločenských podujatí k tomu organizovaných.

2.3.2 Strategické dokumenty SR

Základným ukazovateľom pre spracovanie plánu realizácie koncepcie PO nOŠ je stav bezpečnostného prostredia, od ktorého sa odvíja celkové smerovanie i zmysel takejto prípravy. Príprava obyvateľstva na obranu štátu musí odrážať potreby identifikované v strategických dokumentoch v oblasti bezpečnosti a obrany.

Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky (2021)

Zásadným strategickým dokumentom v oblasti bezpečnosti štátu je Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky. Definuje hodnoty, zásady, východiská a záujmy v oblasti bezpečnostnej politiky. Na základe zhodnotenia bezpečnostného prostredia určuje ciele, spôsoby a nástroje realizácie bezpečnostnej politiky na zaistenie bezpečnosti, stability, prosperity a rozvoja SR a jej občanov.

Dokument obsahuje aj konkrétne spôsoby a nástroje na riešenie a prevenciu týchto výziev a hrozieb, pričom v kontexte prípravy obyvateľstva poukazuje na:

- potrebu posilnenia prípravy obyvateľstva na obranu štátu,
- budovanie odolnosti štátu a spoločnosti,
- posilňovanie spolupráce všetkých zodpovedných orgánov verejnej správy,
- potrebu zapojenia širokej verejnosti a rozvíjania jej povedomia v oblasti bezpečnosti,
- potrebu komplexného prístupu k bezpečnosti.

Obranná stratégia Slovenskej republiky (2021)

Zásadným strategickým dokumentom, ktorý určuje základné prístupy Slovenskej republiky k zabezpečovaniu svojej obrany je Obranná stratégia Slovenskej republiky. V tomto dokumente bol v kontexte prípravy obyvateľstva identifikovaný nárast významu porozumenia občanov obrane štátu a účasti na nej, a taktiež aj potreba komplexného zabezpečovania obrany štátu zapájaním vojenských a nevojenských nástrojov, verejného, súkromného a tretieho sektora, politických strán a obyvateľstva do obranného úsilia štátu.

Okrem toho, dokument venuje príprave obyvateľstva na obranu štátu celú kapitolu, v ktorej definuje cieľ, spôsoby a nástroje a ďalšie okolnosti takejto prípravy nasledovne:

- cieľom v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu je zvýšenie jeho pripravenosti,
- spôsobmi na dosiahnutie cieľa sú: poskytovanie objektívnych informácií o potrebe zabezpečenia obrany štátu, získavanie vedomostí a zručností potrebných

v krízových situáciách, rozvoj branného povedomia a praktickej pripravenosti na obranu štátu,

- súčasťou prípravy obyvateľstva na obranu štátu je poskytovanie informácií o význame členstva SR v EÚ a NATO v rámci strategickej komunikácie orgánov verejnej správy,
- do výchovno-vzdelávacieho procesu na základných a stredných školách je potrebné vzhľadom na rôzne krízové situácie a ich prelínanie sa zapracovať brannú výchovu, brannú prípravu, prípravu na civilnú ochranu, zdravotnú prípravu, záujmovú, technickú a športovú činnosť, pričom je potrebné podporiť i prípravu pedagogického personálu; MO SR a OS SR budú pri tomto procese spolupracovať s MŠVVaŠ SR,
- verejné aktivity ozbrojených síl s tematikou obrany štátu a spolupráca s občianskymi združeniami a neziskovými organizáciami prispievajú k podnieteniu záujmu občanov o prípravu na obranu štátu,
- MO SR vytvorí priestor na širšie zapojenie občianskych združení, neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby a registrovaných cirkví a náboženských spoločností na príprave obyvateľstva na obranu štátu.

3. IDENTIFIKÁCIA KLÚČOVÝCH PREDPOKLADOV

Výsledkom analýzy východísk súvisiacich s prípravou obyvateľstva na obranu štátu je identifikácia nasledovných kľúčových predpokladov pre vznik koncepcie POnOŠ:

1. Bezpečnostné prostredie je neisté a dynamické, pričom súčasný vývoj nevojenských a vojenských hrozieb vyžaduje posilnenie odolnosti štátu a jeho obyvateľstva aj prostredníctvom posilnenia jeho prípravy na obranu štátu.
2. Jedným z predpokladov účinnej obrany štátu je kombinácia vojensko-odbornej pripravenosti OS SR, Vojenského spravodajstva, Vojenskej polície, aktívnych záloh a absolventov dobrovoľnej vojenskej prípravy a odolnosti a pripravenosti zvyšného obyvateľstva a ostatných bezpečnostných zložiek štátu na súčasné bezpečnostné hrozby, pričom na týchto procesoch a aktivitách participujú štátne i neštátne organizácie a celá spoločnosť.
3. Zapojenie obyvateľstva do obrany štátu predstavuje významný kapitál pre úspešné zvládanie krízových situácií v štáte.
4. Úloha obyvateľa a občana v systéme obrany štátu je mimoriadne dôležitá, každý občan a celé obyvateľstvo musí byť v rôznej miere pripravené na zvládanie jednotlivých krízových situácií.
5. Obrana štátu je povinnosťou a vecou cti všetkých občanov SR.
6. Branná povinnosť a úlohy občanov na úseku obrany štátu stále trvajú, i keď bola povinná vojenská služba, ako forma plnenia brannej povinnosti, nástupom profesionalizácie ozbrojených síl zrušená.
7. Príprava obyvateľstva na obranu štátu je elementárnou súčasťou obrany štátu a je potrebné ju vnímať ako komplexný proces týkajúci sa celého obyvateľstva a všetkých orgánov štátu.
8. Piliermi prípravy obyvateľstva na obranu štátu sú informovanie na úseku obrany štátu, zvyšovanie branného povedomia a pripravenosti občanov na obranu štátu (zapájanie občanov do dobrovoľnej vojenskej prípravy a aktívnych záloh OS SR) a súhrn opatrení vo výchovno-vzdelávacom procese.

9. Strategické dokumenty v oblasti bezpečnosti a obrany štátu jasne reflektujú význam a potrebu rozvoja prípravy obyvateľstva na obranu štátu a poukazujú na to, že je nevyhnutné týmto spôsobom posilňovať úroveň obrany štátu.

4. SÚČASNÝ STAV ROZPRACOVANIA PRÍPRAVY OBYVATEĽSTVA NA OBRANU ŠTÁTU

Zmyslom prípravy obyvateľstva na obranu štátu je v súčasných podmienkach prispievať k zvyšovaniu odolnosti spoločnosti a pripravenosti obyvateľstva voči bezpečnostným hrozbám vojenského i nevojenského charakteru. Smerovanie prípravy musí vychádzať z analýzy aktuálnej bezpečnostnej situácie a z nej identifikovaných bezpečnostných hrozieb. Komplexnosť systému prípravy obyvateľstva na obranu štátu spočíva v jeho možnostiach obsiahnuť čo najširší okruh jednotlivých skupín obyvateľstva a zároveň i v jeho systémovom zaradení do organizačných štruktúr štátu. Z hľadiska štruktúry obyvateľstva je dôležité zamerať prípravu zvlášť na spoločnosť ako celok a tiež na jednotlivé vekové kategórie či rôzne sociálne skupiny. Systém a efektivita prípravy obyvateľstva sú do veľkej miery ovplyvnené aj spoluprácou jednotlivých prvkov systému obrany štátu.

4.1 Informovanie obyvateľstva

Informovanie obyvateľstva na úseku obrany štátu je súčasťou úloh štátnych inštitúcií. Štát ju vykonáva v rámci strategickej komunikácie, prezentáciou OS SR, verejnými a školskými podujatiami.

Komunikácia najdôležitejších informácií je v súčasnosti zo strany rezortu obrany vykonávaná prostredníctvom médií formou tlačových konferencií, vyhlásení a diskusií najvýznamnejších predstaviteľov rezortu, no v neposlednom rade je dnes v popredí aj informovanie prostredníctvom internetu a sociálnych sietí, ďalej tvorbou videí a publikácií najmä z dielne Vojenského historického ústavu (ďalej len „VHÚ“). Informovanosť obyvateľstva je podporená i prezentáciami OS SR na verejnosti či v školách a taktiež propagáciou rôznych súťaží organizovaných rezortom obrany. Výsledkom proaktívneho prístupu rezortu obrany k oblasti komunikácie s verejnosťou je i Komunikačná stratégia rezortu obrany (2021) a pripravovaný Akčný plán koordinácie boja proti hybridným hrozbám (2021), ktoré odrážajú aktuálne potreby v oblasti informovanosti verejnosti a za cieľ si kladú zvýšenie povedomia o obrane, jej význame a úlohách; zvýšenie povedomia verejnosti o euroatlantickom ukotvení SR; budovanie odolnosti spoločnosti v kontexte hybridných hrozieb. Ciele spomenutých dvoch dokumentov sa v mnohých oblastiach zhodujú či prelínajú s cieľmi koncepcie POnOŠ v oblasti informovanosti obyvateľstva, avšak na ich dosahovanie využívajú vlastné špecifické nástroje.

Významným prvkom informovanosti a vytvárania vzťahu s verejnosťou je nepochybne aj oblasť vedy, výskumu a kultúry. Rezort obrany prostredníctvom VHÚ, ktorý je vedecko-výskumným, archívnym a múzejným zariadením MO SR pre oblasť vojenskej histórie, dlhodobo prispieva k rozvoju vedy a kultúry na Slovensku a výsledkami svojej odbornej činnosti výrazne podporuje aj vzdelávanie širokej verejnosti. Odbornou pôsobnosťou VHÚ sa tvorí nevyhnutná báza pre širšie využitie výsledkov jeho činnosti pri príprave obyvateľstva na obranu štátu. V tejto súvislosti je potrebné rozšíriť propagáciu činnosti a produktov VHÚ medzi odbornú i laickú verejnosť, ako aj zabezpečiť ďalší rozvoj spolupráce VHÚ so štátnymi

subjektmi v oblasti vedy, vzdelávania a kultúry. Pre naplnenie využitia tohto potenciálu je nutná užšia spolupráca rezortu obrany, rezortu školstva a rezortu kultúry.

Verejná mienka je významnou hybnou silou spoločnosti, a preto je základným predpokladom úspešného zvyšovania pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu zvyšovanie záujmu a informovanosti verejnosti v oblasti obrany. Dostatok relevantných informácií môže obyvateľstvo ovplyvniť pozitívnym smerom, preto je potrebné zamerať pozornosť na prezentovanie informácií v rámci strategickej komunikácie, vhodné využívanie moderných technológií a internetu, zvyšovanie počtu prezentácií OS SR a MO SR na verejných a školských podujatiach, čím sa zároveň zvýši i záujem verejnosti o oblasť obrany, čo v konečnom dôsledku prispieva k zvyšovaniu pripravenosti na obranu štátu.

4.2 Rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov na obranu štátu

Pripravenosť obyvateľstva v zmysle udržiavania jeho schopnosti podieľať sa na obrane mimo úloh, ktoré zabezpečujú OS SR, je v súčasnosti závislá od dobrovoľného zapojenia obyvateľstva a jej úroveň má výrazne klesajúcu tendenciu. Profesionalizácia ozbrojených síl bola žiadúcim krokom vyplývajúcim z členstva v NATO, ktorý však so sebou priniesol i mnoho ďalších, niekedy i negatívnych, efektov. Jedným z nich, celkom prirodzeným pre tento proces, je i znižovanie celkovej vojenskej spôsobilosti a odbornosti obyvateľstva. Tento jav je sprievodným znakom zrušenia povinnej vojenskej služby, ktorá v minulosti zabezpečovala získanie požadovanej úrovne základných vojenských spôsobilostí a odborností. Celkové zníženie počtu aktívneho vojenského personálu sa pokrýva zálohami ozbrojených síl, ktoré sú v súčasnosti vytvárané z bývalých profesionálnych vojakov a príslušníkov ďalších ozbrojených zložiek, ktorí po prepustení zo služobného pomeru podliehajú brannej povinnosti a z registrovaných občanov, ktorí absolvujú dobrovoľnú vojenskú prípravu. Z nich však odbornú prípravu získavajú len niektoré skupiny obyvateľstva – občania, v rámci dobrovoľnej vojenskej prípravy a vojaci v zálohe zaradení do aktívnych záloh ozbrojených síl, čím sa naplňa rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov SR. Vojaci v zálohe si môžu udržiavať a zvyšovať úroveň odborných vojenských spôsobilostí v rámci zaradenia do aktívnych záloh ozbrojených síl. Aktívne zálohy sú založené, tak ako aj naše OS SR, na báze dobrovoľnosti, ktorá predpokladá aktívny záujem občanov o získanie odborných vojenských spôsobilostí.

Dobrovoľnosť v tomto prípade spôsobuje, že počty obyvateľov odborne pripravených na plnenie obranných úloh sú nepostačujúce, čo v konečnom dôsledku znamená nedostatok občanov, ktorí disponujú základnými vojenskými spôsobilosťami a odbornosťou, čo by v prípade krízovej situácie nepochybne zohrávalo zásadnú rolu.

4.3 Vzdelávanie v oblasti obrany štátu

Výchovno-vzdelávací proces predstavuje základný kameň budovania spoločnosti a reprodukcie vedomostí, znalostí, hodnôt či kultúry, potrebných pre fungovanie jednotlivca v spoločnosti i spoločnosti ako celku. Výchovno-vzdelávací proces predávaním systémov poznatkov formatívne vplýva na rozumové, morálne i telesné vlastnosti človeka a inštitucionálne je zabezpečovaný prostredníctvom povinného vzdelávania na základných a stredných školách, vzdelávania na vysokých školách a v ďalších vzdelávacích inštitúciách. Toto formálne vzdelávanie je vo všeobecnosti doplnené neformálnym, ktoré však už prebieha počas celého života jednotlivcov a je formované i pôsobením celej spoločnosti.

Vzdelávanie je vo všetkých jeho podobách jedným z najdôležitejších parametrov úspešného zvyšovania pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu, a z toho dôvodu je jednou z najvýznamnejších priorít koncepcie POnOŠ.

4.4 Všeobecný vzdelávací systém

V zmysle prípravy obyvateľstva na obranu štátu predstavuje vzdelávanie v oblasti obrany komplexný balík vedomostí a zručností v rámci brannej výchovy, brannej prípravy a niektorých súvisiacich predmetov, ktorý buduje v občanoch SR od skorého veku pozitívny vzťah k štátu, pestuje moderné vlastenectvo, spoločenskú spolupatričnosť a morálne hodnoty, poskytuje branné vedomosti a zručnosti a prispieva tým k odolnosti spoločnosti voči možnému vojenskému ako aj nevojenskému ohrozeniu. Samostatnú skupinu v procese prípravy obyvateľstva na obranu štátu preto tvoria deti a mládež. Táto skupina predstavuje mimoriadne významný prvok v procese pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu. V súčasnosti sú obsah a formy výchovno-vzdelávacieho procesu realizované prostredníctvom vyučovacích predmetov štátnych vzdelávacích programov, samostatných organizačných foriem vyučovania a prostredníctvom mimoškolskej formy vzdelávania a aktivít. Zákon o obrane určuje, že sa povinný obsah výchovy a vzdelávania na základných školách a stredných školách zameriava aj na brannú výchovu, brannú prípravu, prípravu na civilnú ochranu, zdravotnú prípravu, záujmovú činnosť, technickú činnosť a na športovú činnosť. V tejto súvislosti rezort obrany predkladá MŠVVaŠ SR požiadavky na obsah brannej výchovy a brannej prípravy.

Štátne vzdelávacie programy v súčasnosti vymedzujú povinné všeobecné ciele škôl a povinný rámcový obsah vzdelania na všetkých stupňoch (predprimárne – MŠ, primárne a nižšie sekundárne - ZŠ, vyššie sekundárne - SŠ). Sú tvorené vzdelávacími oblasťami, ktoré sú obsahovo sýtené vyučovacími predmetmi. Vzdelávacie oblasti sa nemenia, podľa stupňa školy sa však postupne diferencujú predmety, ktoré ich zabezpečujú a mení sa aj rozsah ich hodín. Témy, ktoré súvisia s bezpečnosťou, obranou a prípravou na obranu štátu sú v súčasnosti obsiahnuté vo vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť, ktorá je premietnutá do povinných predmetov ako vlastiveda, občianska náuka, geografia, sú však prítomné aj v iných predmetoch, ako je etická výchova, prírodovedné predmety a pod. Súvisiacou oblasťou v rámci štátnych vzdelávacích programov je i zdravie a pohyb, ktorá sa vyučuje v rámci povinnej telesnej a športovej výchovy.

Povinný obsah vzdelávania prostredníctvom štátnych vzdelávacích programov je doplnený o tzv. prierezové témy, ktoré sa prelínajú so vzdelávacími oblasťami. Odrážajú aktuálne problémy súčasnosti, sú určitým návodom na ich prevenciu a riešenie, ale zároveň slúžia aj na prehĺbenie základného učiva, zdôraznenie aplikačného charakteru, majú prispieť k tomu, aby si žiaci rozšírili rozhľad, osvojili si určité postoje, hodnoty, spôsoby rozhodovania. Prepájajú rôzne oblasti základného učiva, prispievajú ku komplexnosti vzdelávania žiakov a pozitívne ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania kľúčových kompetencií (spôsobilostí) žiakov. Môžu sa vyučovať v rámci jednotlivých učebných predmetov alebo formou kurzov, prípadne samostatného voliteľného predmetu či projektov. Medzi prierezovými témami je Ochrana života a zdravia, ktorá zahŕňa časť vzdelávania z oblasti obrany.

Branná príprava predstavuje praktickú časť prípravy mládeže na krízové situácie, ktorá je v rámci prierezových tém v primárnom a sekundárnom vzdelávaní čiastočne zapracovaná. Napriek tomu, že význam brannej prípravy vzhľadom na zmeny bezpečnostnej situácie narastá, je jej realizácia na minimálnej úrovni, resp. sa zamieňa za prípravu na úseku civilnej ochrany

a ochrany života a zdravia. Je dôležité, aby bola mládež informovaná o význame a podstate obrany štátu v pravom zmysle slova, povinnostiach a úlohách na úseku obrany štátu, ktoré im v dospelosti vznikajú, teda aby si bola vedomá brannej povinnosti a jej možnostiach, a dokázala rozoznať hodnoty, ktoré si budovaním tohto povedomia vytvára. Zároveň je potrebné v zmysle budovania pozitívnych hodnôt mládeže brannými aktivitami klásť dôraz na zvyšovanie moderného vlastenectva a hrdosti na hodnoty, ktoré SR vyznáva.

I keď sú témy bezpečnosti, obrany, vlastenectva a ďalších oblastí súvisiacich s prípravou obyvateľstva na obranu štátu do povinných predmetov a prierezových tém čiastočne zahrnuté, ich obsah a formy nezodpovedajú súčasným potrebám a ich prevedenie má nesystémový a nekonzistentný charakter. Povinné predmety a prierezové témy sa v tejto oblasti zameriavajú najmä na oblasť krízového riadenia a civilnej ochrany, v ktorej však chýbajú prvky obrany štátu. Rezort obrany v súčasnosti nemá vytvorený jednoznačný kanál, ktorým by do obsahu povinných predmetov či prierezových tém zasahoval. Rovnako absentuje aj spolupráca s rezortom vnútra, ktoré zodpovedá za súvisiace témy v oblasti civilnej ochrany či ochrany zdravia.

Pre inštitucionálne vzdelávanie je jedným z kľúčových prvkov i úroveň vedomostí a schopností samotného pedagogického personálu. Dostatočne odborne pripravený pedagogický personál je predpokladom kvalitného vzdelávania na všetkých stupňoch škôl. V súčasnosti je oblasť obrany a brannej výchovy v rámci prípravy pedagogického personálu na ústupe. Rezort obrany nemá vytvorené prostriedky, systém ani vzťahy, ktoré by umožnili usmerňovať vzdelávanie súčasných i budúcich pedagógov v oblasti obrany.

Väčšine žiakov a študentov tak v konečnom dôsledku chýbajú ucelené vedomosti o obrane ako takej, význame úloh obyvateľstva v obrane štátu, o brannej povinnosti, chýbajú i spôsobilosti k zvládnutiu jednotlivých bezpečnostných hrozieb v zmysle obrany štátu, čo spôsobuje, že žiaci a študenti disponujú veľmi obmedzeným množstvom informácií o tom, ako reagovať a ako si navzájom pomôcť po zdravotnej, materiálnej či psychickej stránke v situáciách vojenského ohrozenia nášho štátu. Následkom tohto stavu je, že väčšine obyvateľov SR v dospelosti chýbajú z oblasti obrany informácie a vedomosti. Vzdelávanie na všetkých stupňoch škôl je orientované skôr na civilnú ochranu, pričom zameranie na obranu štátu je v úzadí, k čomu prispieva i nesystémová podpora vzdelávania v tejto oblasti. Vzdelávaním a odbornou prípravou v oblasti obrany štátu je potrebné vstúpiť požadované vedomosti a hodnoty ľuďom od raného veku, čo sa neskôr prejaví v zlepšení odolnosti voči bezpečnostným hrozbám a v konečnom dôsledku vo vyššej miere pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu.

4.5 Vzdelávanie v rámci rezortu obrany

Okrem všeobecného vzdelávacieho systému, ktorý sa v oblasti obrany vyznačuje vyššie spomenutými nedostatkami, disponuje rezort obrany štátnou vzdelávacou inštitúciou – Akadémiou ozbrojených síl generála M.R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši (ďalej len „AOS“), pričom MO SR plní funkciu zriaďovateľa AOS. Poslaním AOS je poskytovať vysokoškolské vzdelanie budúcim vojenským dôstojníkom, ďalšie a kontinuálne vzdelávanie profesionálnym vojakom OS SR, vychovávať ich v duchu vlastenectva tak, aby sa vyznačovali hodnotami, akými sú zmysel pre povinnosť, zodpovednosť, čestnosť, občianska a spoločenská zodpovednosť, mravnosť a uprednostňovali záujmy vlasti pred osobnými záujmami a boli pripravení na profesionálny rast počas služobnej kariéry. Problematika prípravy na obranu štátu

je prirodzene súčasťou všetkých stupňov štúdia vo všetkých študijných programoch. AOS rozvíja i samostatný študijný program Bezpečnosť a obrana štátu v prvom, druhom i treťom stupni vysokoškolského štúdia, ktorý svojim zameraním priamo s prípravou na obranu a jej teoretickým i praktickým poňatím súvisí.

Zameranie AOS je teda jasne smerované k vojenskému personálu, resp. zamestnancom rezortu obrany, ich rozvoju a celoživotnému vzdelávaniu. Ako vzdelávacia inštitúcia, ktorá rozvíja vedu o bezpečnosti a obranných technológiách, by však mohla svojimi aktivitami a pedagógmi predstavovať významný kapitál pri príprave obyvateľstva na obranu štátu. Zapájanie AOS, jej aktivít či pedagógov do aktivít v rámci prípravy obyvateľstva na obranu štátu však nie je v súčasnosti rozvinuté.

4.6 Spolupráca aktérov v oblasti prípravy na obranu štátu

V zmysle komplexného prístupu k príprave obyvateľstva na obranu štátu je potrebná úzka spolupráca mnohých aktérov.

K základným, determinujúcim aktérom v celom kontexte tejto oblasti patrí MO SR, jeho organizačné zložky a podriadené útvary. Úlohou MO SR je zriaďovať, riadiť, koordinovať a prepájať všetky procesy a aktivity prípravy obyvateľstva na obranu štátu v jemu zákonom stanovených medziach. Ďalším determinujúcim aktérom sú OS SR. Tie sa podieľajú najmä na zabezpečovaní odbornej stránky prípravy obyvateľstva v oblasti výcviku a obranných spôsobilostí. Významným aktérom v oblasti vzdelávania vo vzťahu k príprave obyvateľstva na obranu štátu je i AOS.

Z pohľadu komplexnosti prípravy obyvateľstva na obranu štátu je potrebné k determinujúcim aktérom zaradiť aj niektoré ďalšie ústredné a ostatné orgány štátnej správy, obce a vyššie územné celky, ktorým zo zákonov vyplývajú na tomto úseku isté povinnosti. Ide najmä o MŠVVaŠ SR, ktoré predstavuje najvýznamnejšieho partnera pre oblasť systémového riešenia vzdelávania detí a mládeže.

Rovnako významným aktérom je i MV SR, ktoré je v rámci svojich kompetencií zodpovedné za oblasť krízového riadenia, s čím príprava na obranu štátu nevyhnutne úzko súvisí. Spolu s rezortom obrany predstavujú najvýznamnejších aktérov bezpečnosti štátu, pričom prienik záujmov je evidentný najmä v rámci riešenia krízových situácií a z hľadiska prípravy obyvateľstva na obranu je nevyhnutná ich úzka spolupráca. Zjednotenie aktivít a rozvoj spolupráce rezortu obrany a rezortu vnútra je dôležitým predpokladom vytvárania komplexného a jednotného prístupu štátu k obrane.

Okrem determinujúcich aktérov však do systému obrany štátu a prípravy obyvateľstva na ňu vstupujú aj ďalšie zložky, ktoré tento systém dynamizujú. Ide o neštátnych aktérov, ako sú rôzne občianske združenia, neziskové organizácie, únie a iné združujúce organizácie, ktorých aktivity môžu prispieť k rozvoju prípravy obyvateľstva a spoločnosti na obranu štátu. Dynamizujúci neštátni aktéri sa môžu svojimi aktivitami podieľať na príprave obyvateľstva na obranu štátu a prispievať k jej rozvoju. Je dôležité, aby títo aktéri spĺňali zákonné podmienky a zdieľali hodnoty a záujmy SR ako sú demokracia, dodržiavanie ľudských práv, ukotvenie v NATO a EÚ a ďalšie, prípadne mali uzatvorenú dohodu s MO SR, nakoľko v prostredí Slovenska fungujú aj združenia, ktoré sa snažia prispieť k brannej výchove a príprave, no absentujú u nich spomínané hodnoty. Vzťahy medzi týmito dvomi kategóriami aktérov upravuje príslušná legislatíva. V súčasnosti sa podľa zákona o obrane na príprave obyvateľstva

na obranu štátu môže podieľať občianske združenie, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby a registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť na základe písomnej zmluvy s MO SR. Okrem toho, MO SR môže podľa zákona č. 435/2010 z 26. októbra 2010 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MO SR poskytnúť dotáciu aj na vzdelávacie aktivity, športové podujatia, branno-športové podujatia, kultúrne podujatia alebo spoločenské podujatia zamerané na prípravu obyvateľov na obranu štátu. Adresátni týchto dotácií sú po splnení podmienok občianske združenia, nadácie, záujmové združenia, neinvestičné fondy, neziskové organizácie, obce či právnické a fyzické osoby oprávnené na podnikanie, ktorých predmetom činnosti je výskum a vývoj.

K dynamizujúcim aktérom môžeme taktiež zaradiť školy a vzdelávacie zariadenia, akademickú obec, médiá i obyvateľstvo. Títo aktéri, okrem toho, že sú adresátni podmienok a opatrení vytvorených determinujúcimi aktérmi, významne formujú a ovplyvňujú široké vrstvy obyvateľstva vo všetkých vekových a sociálnych skupinách.

<i>Determinujúci aktéri</i>	<i>Dynamizujúci aktéri</i>
<ul style="list-style-type: none"> • MO SR + zložky a podriadené útvary • OS SR • AOS • MV SR • MŠVVaŠ SR • Obce, miestna samospráva, VÚC 	<ul style="list-style-type: none"> • OZ • NO • Únie a združenia • Školy a vzdelávacie zariadenia • Akademická obec • Média a sociálne siete • Obyvateľstvo

Spolupráca a vzťahy identifikovaných aktérov na poli prípravy obyvateľstva na obranu štátu sú vzhľadom na absenciu predchádzajúceho systémového uchopenia problematiky na nízkej úrovni. Medzi všetkými aktérmi je preto potrebné vytvoriť formalizované i neformálne spôsoby spolupráce a komunikácie, pričom dôležitým aspektom je hľadanie prienikov v zodpovednosti jednotlivých determinujúcich aktérov a ich spoločné pôsobenie na dynamizujúcich aktérov v prospech zvyšovania pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu.

5. IDENTIFIKÁCIA PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ

Na základe analýzy súčasného stavu bolo v zmysle prípravy obyvateľstva na obranu štátu identifikovaných niekoľko problémových oblastí:

- Nedostatočná propagácia aktivít a produktov VHÚ v prospech informovanosti obyvateľstva.
- Výchovno-vzdelávací proces v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu nie je vzhľadom na súčasné potreby adekvátne aktualizovaný a je zamieňaný za vzdelávanie v oblasti civilnej ochrany. Obrana štátu je v rámci vyučovania na základných a stredných školách nekonzistentná a chýba i jasné definovanie zdrojov tohto vzdelávania.
- Absentuje vzdelávanie pedagógov v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu.
- Poňatie brannej výchovy ako súčasť prípravy obyvateľstva na obranu štátu je neaktuálne (vrátane názvu) a je zamieňané za vzdelávanie v oblasti civilnej ochrany. Branná príprava je na ústupe a realizuje sa nedostatočne.
- AOS nie je do vzdelávania v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu mimo rezort obrany dostatočne zapojená.

- Absentuje spolupráca dôležitých aktérov, ktorí by spoluprácou mohli prípravu obyvateľstva na obranu štátu vylepšiť a zefektívniť. Rezorty obrany, vnútra a školstva vo veciach prípravy obyvateľstva na obranu štátu dostatočne nespolupracujú, zároveň nie sú vytvorené systémové predpoklady pre spoluprácu s ostatnými štátnymi i neštátnymi subjektmi.

6. CIELE, ROZPRACOVANIE A SYSTÉM HODNOTENIA

Koncepcia POnOŠ je vyjadrením rozpracovania legislatívnych možností, plnenia záväzkov vyplývajúcich zo strategických dokumentov v oblasti bezpečnosti a obrany štátu a záujmu rezortu obrany o systémové a efektívne rozpracovanie tejto oblasti. Ciele koncepcie POnOŠ vychádzajú z analýzy súčasného stavu rozpracovania a následnej identifikácie problémových oblastí. Sú taktiež základom pre rozpracovanie koncepcie POnOŠ do konkrétnych úloh, a sú z metodologického hľadiska rozdelené podľa rôznych cieľových skupín, ktorými sú štát, obyvateľstvo a mládež.

Cieľmi koncepcie POnOŠ, ktoré podporia zvyšovanie pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu, sú:

1. **Rozvoj spolupráce a aktivít zodpovedných štátnych aktérov v prospech komplexného prístupu k príprave obyvateľstva na obranu štátu.**
 2. **Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva v oblasti obrany a prípravy na obranu štátu poskytovaním relevantných informácií a podpora a rozvoj vlastenectva.**
 3. **Rozvoj zapájania neštátneho sektora do prípravy obyvateľstva na obranu štátu a do zvyšovania záujmu obyvateľstva o oblasť obrany.**
 4. **Aktualizácia a rozšírenie vedomostí a zručností v oblasti obrany štátu vo výchovno-vzdelávacom procese.**
 5. **Podpora pedagogického personálu a vzdelávacích prostriedkov v oblasti obrany štátu.**
 6. **Rozvoj brannej prípravy a športových či technických aktivít mládeže.**
-

Rozpracovanie Koncepcie POnOŠ (Príloha č. 1) predstavuje súbor konkrétnych úloh vo vzťahu k jednotlivým cieľom koncepcie POnOŠ. Každý cieľ má v rámci rozpracovania vymedzený cieľový stav, aktérov i nástroje, ktoré majú svojou aplikáciou posunúť koncepciu POnOŠ smerom k požadovanému stavu.

Dôležitou súčasťou systému následného vyhodnocovania jednotlivých úloh z rozpracovania koncepcie POnOŠ je jasné určenie merateľných indikátorov². V záujme čo najefektívnejšieho identifikovania stavu a progresu dosahovania cieľov bude mať každé opatrenie jasne určený:

² Merateľné ukazovatele sú uvedené v spôsobe vyhodnotenia jednotlivých úloh. Niektoré vybrané úlohy predstavujú základ systematického merania ukazovateľov prípravy obyvateľstva na obranu štátu, ktoré v predchádzajúcom období neboli sledované. Výsledky meraní budú súčasťou každoročného vyhodnotenia plnenia úloh.

1. Proces
2. Cieľ
3. Termín
4. Zodpovedný subjekt ³
5. Spôsob vyhodnotenia

7. PLÁN REALIZÁCIE

Najvýznamnejšou a najrozsiahlejšou oblasťou, ktorú je potrebné v rámci koncepcie POnOŠ rozpracovať, a ktorá predpokladá pri systémových riešeniach najaktívnejšie zapájanie ďalšieho aktéra, je oblasť vzdelávania, a teda zapájanie MŠVVaŠ SR.

Ďalšou oblasťou, ktorá predpokladá pre efektívne rozpracovanie koncepcie POnOŠ rozsiahlu spoluprácu, je oblasť koordinácie činností rezortu obrany a rezortu vnútra v rámci riešenia prípravy obyvateľstva na obranu štátu. Rovnako bude potrebné z úrovne štátnych aktérov rozvinúť spoluprácu s AOS a v záujme zlepšovania prípravy obyvateľstva i hľadať možnosti spolupráce s ďalšími rezortmi.

Cieľom v oblasti zlepšovania vzťahu obyvateľstva k obrane štátu a podpory zvyšovania odolnosti spoločnosti je najmä zvýšiť záujem a zapájať aktérov – verejnosť, médiá, neštátny sektor, akademický sektor; organizovať podujatia a konferencie; vytvárať propagačné materiály a komunikovať ich obsah odbornej i laickej verejnosti s cieľom rozvoja povedomia obyvateľstva; rozvíjať a podporovať aktívnu účasť neštátneho sektoru na príprave obyvateľstva na obranu štátu.

A. Plán v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu

Plánom v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu je:

1.	Zaradenie vybraných zástupcov rezortu obrany do adekvátnych pracovných skupín MŠVVaŠ, ktoré sa podieľajú na tvorbe obsahu vzdelávacích programov pre základné a stredné školy.
Zodpovednosť	MO SR, MŠVVaŠ SR
2.	Pravidelná aktualizácia vzdelávacích štandardov vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť na základných a stredných školách.
Zodpovednosť	MO SR, MŠVVaŠ SR
3.	Pravidelná aktualizácia obsahu výučby tém súvisiacich s obranou pre súčasný, prípadne i budúci pedagogický personál.
Zodpovednosť	MO SR, MŠVVaŠ SR
4.	Aktualizácia názvu, formy a obsahu brannej výchovy a brannej prípravy na všetkých stupňoch vzdelávania.
Zodpovednosť	MO SR, MŠVVaŠ SR

³ Gestorom celej koncepcie a tým aj jednotlivých úloh v Rozpracovaní Koncepcie POnOŠ je MO SR. Zodpovedný subjekt predstavuje aktéra, resp. aktérov, ktorí spolupracujú a sú zodpovední za spolu-realizáciu danej úlohy.

B. Plán v oblasti spolupráce ďalších štátnych aktérov

Plánom v oblasti spolupráce ďalších štátnych aktérov je:

5.	Koordinácia aktivít a spolupráca rezortov obrany a vnútra v prelínajúcich sa oblastiach v rámci bezpečnosti a obrany vo vzdelávaní a verejných aktivitách.
Zodpovednosť	MO SR, MV SR
6.	Zapojenie AOS do aktivít a procesov v prospech zvyšovania prípravy na obranu štátu.
Zodpovednosť	MO SR, AOS
7.	Hľadanie možností spolupráce rezortu obrany prostredníctvom VHÚ, rezortu školstva a rezortu kultúry s cieľom podpory prípravy obyvateľstva na obranu štátu.
Zodpovednosť	MO SR, VHÚ, MŠVVaŠ, MK SR

C. Plán v oblasti celospoločenských aktivít

Plánom v oblasti celospoločenských aktivít je:

8.	Organizovanie verejných podujatí a odborných stretnutí z úrovne MO SR a OS SR.
Zodpovednosť	MO SR, OS SR
9.	Komunikácia cieľov koncepcie POnOŠ a celospoločensky prospešných aktivít a výsledkov snáh rezortu obrany prostredníctvom médií.
Zodpovednosť	MO SR, OS SR
10.	Rozvoj a podpora zapájania neštátneho sektoru, najmä združení s profesijným vzťahom k ozbrojeným silám SR, do prípravy obyvateľstva na obranu štátu a do zvyšovania záujmu obyvateľstva o oblasť obrany.
Zodpovednosť	MO SR, OS SR

8. PERSONÁLNE, MATERIÁLNE A FINANČNÉ ZABEZPEČENIE

Naplnenie cieľov koncepcie POnOŠ bude v rámci výkonu jednotlivých úloh vyžadovať personálne, materiálne i finančné zdroje.

Z hľadiska personálnych kapacít bude plnenie cieľov zabezpečené využitím súčasných zamestnancov a predstaviteľov jednotlivých relevantných aktérov. Zapojení budú príslušní zamestnanci rezortu obranu, vnútra, školstva a ďalších ústredných orgánov štátnej správy, ktorých pôsobnosť pokrýva úlohy vyplývajúce z koncepcie POnOŠ. Ďalej budú využité personálne zdroje AOS, OS SR a ich zainteresovaných podriadených útvarov či úradov.

Materiálne zdroje predstavujú pre koncepciu POnOŠ najmä publikácie, študijné materiály, informačné letáky a kampane, technické zabezpečenie konferencií, stretnutí či verejných podujatí, propagovateľné objekty, materiály a technika OS SR a ďalších bezpečnostných zložiek či priestory patriace jednotlivým aktérom prípravy obyvateľstva na obranu štátu.

Finančné zabezpečenie jednotlivých úloh bude zo strany štátnych aktérov realizované z aktuálne vyčlenených prostriedkov na oblasti týkajúce sa prípravy obyvateľstva na obranu štátu v rámci jednotlivých kapitol štátneho rozpočtu. Neštátni aktéri budú motivovaní využiť možnosti finančnej podpory zo strany štátu a rezortu obrany, ktorá predstavuje možnosť využitia dotačného programu podľa zákona č. 435/2010 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MO SR, ktorá je súčasťou Schémy na podporu výskumu a vývoja – medzirezortný program Výskum a vývoj na podporu obrany.

Je nutné podotknúť, že implementácia koncepcie POnOŠ do praxe môže v neskorších fázach vyvolať potrebu prehodnotenia personálnych, materiálnych i finančných zdrojov, ktoré v iniciačnej fáze koncepcie POnOŠ nie je možné presnejšie identifikovať. Prípadné zmeny budú predmetom inštitucionálneho nastavovania personálnych, materiálnych a finančných zdrojov.

9. ZÁVER

Základom systémového riešenia prípravy obyvateľstva na obranu štátu je vypracovanie koncepcie POnOŠ v gescii Ministerstva obrany SR ako dokumentu zásadného charakteru v tejto oblasti, pričom pri riešení konkrétnych úloh v rozpracovaní POnOŠ sa predpokladá úzka spolupráca subjektov pôsobiacich na poli prípravy obyvateľstva na obranu štátu. Do prípravy, aktualizácie a realizácie koncepcie POnOŠ budú preto zahrnuté všetky relevantné subjekty, ktoré budú k plneniu úloh zaviazané uznesením vlády SR.

Koncepcia POnOŠ sa vypracúva na obdobie do roku 2030, pričom po tomto období prebehne zo strany MO SR celkové vyhodnotenie jej implementácie a plnenia plánu realizácie, ktoré bude predložené na rokovanie vlády. V prípade významných zmien v oblastiach týkajúcich sa koncepcie POnOŠ sa súčasne s celkovým vyhodnotením koncepcie POnOŠ predloží aj návrh na aktualizované znenie koncepcie POnOŠ na nasledujúce desaťročné obdobie.

Plnenie cieľov a úloh zadaných v rozpracovaní koncepcie POnOŠ bude zo strany MO SR v spolupráci so zainteresovanými aktérmi vyhodnocované priebežne s ročnou periodicitou. V rámci podpory dosahovania cieľov môžu zainteresované strany po každoročnom vyhodnutí navrhovať prípadné doplnenia či rozšírenia konkrétnych úloh.

Príloha č. 1

Rozpracovanie Koncepcie prípravy obyvateľstva na obranu štátu

CIEĽ 1.

Rozvoj spolupráce a aktivít zodpovedných štátnych aktérov v prospech komplexného prístupu k príprave obyvateľstva na obranu štátu.

Cieľový stav	Nadviazaná a rozšírená spolupráca rezortu obrany a vnútra v oblasti prípravy obyvateľstva, aktívne začlenená AOS do procesov a tvorby vzdelávania v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu, nadviazaná a rozšírená spolupráca VHÚ s rezortom kultúry v prospech prípravy obyvateľstva, spopularizovaná činnosť a aktivity VHÚ odbornej i laickej verejnosti. Identifikácia potrebných zdrojov implementácie koncepcie POnOŠ.
Aktéri	MO SR, MV SR, MK SR, MŠVVaŠ SR, AOS, VHÚ
Nástroje	podujatia, stretnutia, pracovné skupiny, kurzy, študijné materiály, projekty, mediálne výstupy

Úlohy

<i>1. Spolupráca rezortu obrany a rezortu vnútra s cieľom zosúladiť svoje pôsobenie v zmysle komplexného uchopenia problematiky bezpečnosti v prospech prípravy obyvateľstva na obranu štátu i civilnej ochrany.</i>	
Proces	Realizácia spoločných projektov a podujatí pre verejnosť a školy s cieľom podporiť komplexný prístup k bezpečnosti a zároveň tým podporiť prípravu obyvateľstva na obranu štátu i civilnú ochranu.
Cieľ	Zrealizovať čo najväčší počet obojstranne prospešných podujatí.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, MV SR
Spôsob vyhodnotenia	počet zrealizovaných podujatí, úroveň a prínos projektov
<i>2. Spoluúčasť AOS na vytváraní a úprave obsahu vzdelávania v súvislosti s témami o obrane, OS SR, príprave obyvateľstva na obranu štátu.</i>	
Proces	Zapojenie zástupcu AOS do pracovných skupín MŠVVaŠ, ktoré upravujú obsah povinných predmetov pre základné a stredné školy. Zapojenie zástupcu AOS do diskusie s pedagogickými fakultami VŠ o možnostiach a záujme o spoluprácu pri vytváraní a aktualizácii obsahu predmetov súvisiacich s obranou či vlastenectvom.
Cieľ	Zapojiť AOS do tvorby obsahu vybraných povinných predmetov a aktualizácie obsahu predmetov na pedagogických fakultách VŠ.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, AOS, MŠVVaŠ SR
Spôsob vyhodnotenia	zapojenie do pracovných skupín, úroveň zmien v povinných predmetoch, úroveň spolupráce a zmien v predmetoch na pedagogických fakultách

<i>3. Spoluúčasť AOS na tvorbe a realizácii kurzov/odborných školení pre súčasných pedagógov vyučujúcich predmety vlastiveda, občianska náuka, branná výchova a príprava.</i>	
Proces	Zriadenie kurzu pre pedagógov s dôrazom na aktualizáciu a obnovenie ich vedomostí a informácií prenášaných na žiakov ZŠ a SŠ v oblasti obrany, OS SR a prípravy obyvateľstva na obranu štátu.
Cieľ	Vyhodnotenie možností vytvorenia kurzu pre pedagógov a jeho následná realizácia.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	AOS, MO SR
Spôsob vyhodnotenia	vytvorenie kurzu, záujem o kurz, počet účastníkov kurzu, úroveň a prínos kurzu

<i>4. Aktualizovať a popularizovať existujúce akreditované kurzy AOS z oblasti bezpečnosti a obrany v rámci celoživotného vzdelávania.</i>	
Proces	Zhodnotenie obsahu kurzu vzhľadom na aktuálne zmeny v bezpečnostnom prostredí a v bezpečnostných dokumentoch, a formy kurzu vzhľadom na súčasné trendy výučby. Aktívne oslovovať relevantné subjekty, ktoré by mohli prejsť o kurz záujem.
Cieľ	Aktualizovaný obsah a forma kurzu, aktívna propagácia kurzu, rozšírenie cieľovej skupiny kurzu.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	AOS
Spôsob vyhodnotenia	kvalita kurzu, záujem o kurz, hodnotenie kurzu účastníkmi, zloženie účastníkov kurzu

<i>5. Spoluúčasť AOS na tvorbe študijných materiálov k témam o bezpečnosti a obrane štátu pre potreby škôl a pedagógov.</i>	
Proces	V spolupráci MO SR, MŠVVaŠ SR a AOS vytvárať podľa požiadaviek a potrieb študijné materiály, učebnice a metodické pomôcky, ktorými sa podporí proces aktualizácie vzdelávania v oblasti bezpečnosti a obrany.
Cieľ	Vytvoriť čo najviac študijných materiálov, ktoré napomôžu vzdelávaciemu procesu.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, MŠVVaŠ SR, AOS
Spôsob vyhodnotenia	počet a kvalita študijných materiálov, záujem o tieto materiály

<i>6. Hľadať možnosti spolupráce rezortu obrany prostredníctvom VHÚ a rezortu kultúry v prospech zvyšovania pripravenosti obyvateľstva na obranu štátu.</i>	
Proces	Realizácia stretnutia zástupcov daných inštitúcií s víziou prípravy spoločných projektov v snahe zabezpečiť rozvoj spolupráce rezortu obrany prostredníctvom VHÚ a rezortu kultúry. Keďže VHÚ výsledkami svojej odbornej činnosti výrazne podporuje aj vzdelávanie širokej verejnosti, v rámci prípravy spoločných projektov by východiskovým bodom a inšpiráciou boli už dostupné materiály VHÚ.

Cieľ	Podporiť prípravu obyvateľstva na obranu štátu využitím potenciálu spolupráce VHÚ a rezortu kultúry.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, VHÚ, MK SR
Spôsob vyhodnotenia	realizácia stretnutia, spoločné projekty

<i>7. Popularizovať činnosť a existujúce materiály a projekty VHÚ.</i>	
Proces	Rozšíriť propagáciu činnosti a produktov VHÚ medzi odbornú i laickú verejnosť. Aktívne hľadať možnosti ako zatriťvniť a najmä sprístupniť ich činnosť v rámci sociálnych sietí a médií. K popularizácii relevantných výstupov by aktívne prispievali viacerí aktéri v rámci MO SR, prípadne OS SR.
Cieľ	Podporiť prípravu obyvateľstva na obranu štátu propagovaním dostupných zdrojov VHÚ.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, VHÚ
Spôsob vyhodnotenia	počet a spôsoby mediálnych výstupov, dosah na sociálnych sieťach

<i>8. V prípade potreby navyšovania personálnych, materiálnych a finančných zdrojov hľadať možnosti inštitucionálneho zabezpečovania jednotlivých zdrojov.</i>	
Proces	Hľadanie možností zabezpečovania zdrojov, ktorú sú nevyhnutné na implementáciu koncepcie POnOŠ a jej ďalší rozvoj.
Cieľ	Personálne, materiálne a finančne zabezpečené plnenie úloh a cieľov koncepcie POnOŠ.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	zdrojový dostatok/deficit

CIEĽ 2.

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva v oblasti obrany a prípravy na obranu štátu poskytovaním relevantných informácií a podpora a rozvoj vlastenectva.

Cieľový stav	Zvýšená informovanosť obyvateľstva o obrane, príprave obyvateľstva na obranu štátu, brannej povinnosti, systéme obrany štátu a úloh obyvateľstva na úseku obrany štátu.
Aktéri	MO SR, OS SR, médiá a sociálne siete, verejnosť, neštátni aktéri
Nástroje	komunikácia, propagačné materiály, webová stránka, diskusie, podujatia, konferencie, deň otvorených dverí, informačná kampaň

Úlohy

<i>9. Komunikácia aktivít a záujmov rezortu obrany v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu v médiách prostredníctvom médií.</i>	
Proces	V rámci propagácie a zlepšovania vzťahu a dôvery verejnosti v rezort obrany komunikovať pomocou médií (televízia, rozhlas, internet a sociálne siete) aktivity a ciele koncepcie POnOŠ.
Cieľ	Zabezpečiť distribúciu informácií o aktivitách rezortu obrany vo vzťahu k príprave obyvateľstva na obranu štátu.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	počet mediálnych výstupov zachytených v monitoringu médií, zverejnené informácie

<i>10. Vytvorenie a propagácia informácií o brannej povinnosti.</i>	
Proces	Vytvorenie informačných materiálov o brannej povinnosti, o dobrovoľnom prevzatí brannej povinnosti a ďalších náležitostiach branného zákona a ich propagácia.
Cieľ	Propagáciou informácií o brannej povinnosti zvýšiť informovanosť verejnosti.
Termín	31.12.2021
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	miera informovanosti o brannej povinnosti

<i>11. Využívať potenciál stredných odborných škôl a vysokých škôl pre vytváranie grafiky, vizualizácií a marketingu pre potreby informačných kampaní koncepcie POnOŠ.</i>	
Proces	Osloviť stredné odborné školy a vysoké školy s umeleckým, resp. grafickým a marketingovým zameraním so súťažou o vybrané ceny, ktorá bude zameraná na tvorbu informačných a reklamných grafík s témou prípravy obyvateľstva na obranu štátu. Súťaž bude zároveň propagovať tému POnOŠ na školách.
Cieľ	Vytvorenie grafických a marketingových materiálov z dielne zapojených stredných a vysokých škôl.
Termín	každoročne

Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	záujem o zapojenie sa, počet zapojených škôl a študentov, kvalita a úspech vytvorených grafík

12. Informovanie o cieľoch a aktivitách POnOŠ prostredníctvom existujúcich kanálov na sociálnych sieťach.

Proces	Prostredníctvom existujúcich kanálov na sociálnych sieťach zverejňovať aktuálne informácie týkajúce sa POnOŠ (súťaže, projekty, novinky, publikácie a ďalšie).
Cieľ	Popularizovať témy a aktivity súvisiace s POnOŠ.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	sledovanosť a záujem o aktivity POnOŠ

13. Deň otvorených dverí s témou „Príprava obyvateľstva na obranu štátu“.

Proces	V zmysle zlepšovania vzťahu laickej i odbornej verejnosti k rezortu obrany pripraviť deň otvorených dverí, ktorý bude mať na jednej strane efekt zážitku z blízkosti a dostupnosti rezortu a na strane druhej bude možné verejnosti poskytnúť základné informácie o príprave obyvateľstva na obranu štátu a tiež predstaviť koncepciu.
Cieľ	Zrealizovať deň otvorených dverí pre laickú i odbornú verejnosť s cieľom propagácie snáh rezortu obrany v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	záujem o účasť, počet účastníkov

14. Pravidelne merať informovanosť a záujem obyvateľstva o obranu, prípravu na obranu štátu a mieru vlastenectva.

Proces	Prieskumom zisťovať zmeny informovanosti a záujem obyvateľstva o obranu a prípravu na obranu štátu, a mieru vlastenectva.
Cieľ	Poznať mieru účinnosti nástrojov na zvyšovanie informovanosti obyvateľstva a mieru vlastenectva.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	výsledky prieskumu

CIEĽ 3.

Rozvoj zapájania neštátneho sektora do prípravy obyvateľstva na obranu štátu a do zvyšovania záujmu obyvateľstva o oblasť obrany.

Cieľový stav	Aktívna účasť neštátneho sektora na príprave obyvateľstva na obranu štátu a zvýšenie počtu zapojených aktérov neštátneho sektora.
Aktéri	MO SR, OS SR, neštátny sektor
Nástroje	informačný materiál, každoročné stretnutie

Úlohy

<i>15. Zasielanie informačného materiálu potenciálnym relevantným subjektom neštátneho sektora o možnej spolupráci v rámci koncepcie POnOŠ.</i>	
Proces	Na základe rešerše neštátneho sektora vytvoriť zoznam potenciálnych subjektov, ktoré môžu byť relevantné pre spoluprácu v rámci zvyšovania prípravy obyvateľstva na obranu štátu. Následne vytvoriť informačný materiál o možnostiach zapojenia sa do prípravy obyvateľstva na obranu štátu a ním osloviť tieto subjekty, pričom informačný materiál bude pre prípadné neoslovené subjekty aj medializovaný.
Cieľ	Zvýšenie informovanosti neštátneho sektora o možnostiach zapojenia sa do aktivít POnOŠ a zvýšená miera jeho zapojenia sa.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	počet identifikovaných a oslovených subjektov, počet zapojených subjektov, komparácia počtu zapojených subjektov za jednotlivé roky

<i>16. Organizovať stretnutia so zástupcami neštátneho sektora.</i>	
Proces	Organizovať každoročné stretnutie formou viacdňového sústredenia so zástupcami neštátneho sektora a združenia s profesijným vzťahom k ozbrojeným silám SR (spolupracujúcimi i potenciálnymi), na ktorom budú zúčastnení informovaní o aktuálnych záujmoch a témach v rámci POnOŠ. Stretnutie bude slúžiť na vytváranie siete vzťahov nielen medzi MO SR/OS SR a neštátnym sektorom, ale aj medzi samotnými subjektmi neštátneho sektora.
Cieľ	Pomocou pravidelných stretnutí vytvoriť a udržiavať vzťah s neštátnym sektorom v prospech zvyšovania účasti na POnOŠ.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	záujem o stretnutie, počet účastníkov, počet spolupracujúcich subjektov

CIEĽ 4.

Aktualizácia a rozšírenie vedomostí a zručností v oblasti obrany štátu vo výchovno-vzdelávacom procese.

Cieľový stav	Poznanie aktuálneho stavu vzdelávania, úrovne vedomostí a záujmu žiakov v oblasti obrany a brannej výchovy. Aktívna spolupráca s MŠVVaŠ SR, upravený a aktualizovaný obsah vzdelávania v príslušných vzdelávacích oblastiach a zvýšená informovanosť a záujem škôl a žiakov o predmetnú oblasť.
Aktéri	MO SR, OS SR, MŠVVaŠ SR, školy a školské zariadenia, organizácie zabezpečujúce rôzne formy vzdelávania
Nástroje	pracovná skupina, rokovanie, analýza, prieskum, meranie úrovne vzdelania, podujatia, projekty, publikácia, súťaže

Úlohy

<i>17. Analýza stavu vzdelávania v oblasti obrany a brannej výchovy a prípravy.</i>	
Proces	Vypracovanie analýzy úrovne vzdelávania na základných a stredných školách v oblasti obrany a brannej výchovy a prípravy.
Cieľ	Zistiť aktuálnu úroveň, kvalitu a spôsoby vzdelávania na základných a stredných školách s cieľom identifikácie problémových oblastí a určenia návrhov na zlepšenie.
Termín	1x za 2 roky
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	výsledky analýzy

<i>18. Účasť vybraných zástupcov rezortu obrany v pracovných skupinách MŠVVaŠ SR, ktoré sa podieľajú na tvorbe obsahu vzdelávacích programov pre primárne a sekundárne vzdelávanie.</i>	
Proces	Formálne nominovať zástupcov rezortu obrany do pracovných skupín MŠVVaŠ SR, ktorí sa budú zúčastňovať rokovaní týchto pracovných skupín a tým sa podieľať na tvorbe obsahu povinných predmetov v príslušných oblastiach.
Cieľ	Aktívne zapojenie sa rezortu obrany do formovania učiva na základných a stredných školách v príslušných oblastiach.
Termín	podľa realizácie stretnutí pracovných skupín
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	počet nominácií, rozsah a úroveň zapojenia sa, prínos

<i>19. Vyhodnocovať a upravovať požiadavky na obsah učiva v oblasti brannej výchovy do štátnych vzdelávacích programov.</i>	
Proces	Pravidelne vyhodnocovať a aktualizovať požiadavky do štátnych vzdelávacích programov pre jednotlivé stupne škôl v oblasti obrany a brannej výchovy a prípravy.
Cieľ	Vylepšiť a aktualizovať vzdelávanie na základných a stredných školách.
Termín	podľa potrieb MŠVVaŠ SR

Zodpovedný subjekt	MO SR, MŠVVaŠ SR
Spôsob vyhodnotenia	rozsah zmien

20. V spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom s AOS aktualizovať a zjednotiť názvy predmetov, ktoré sa zameriavajú na oblasť brannej výchovy, brannej prípravy, prípravy obyvateľstva na obranu štátu.

Proces	Zrealizovať stretnutie predstaviteľov MO SR, AOS, ŠPÚ (MŠVVaŠ SR), ktorého cieľom bude aktualizovať a zjednotiť názvy predmetov, ktoré sa zameriavajú na oblasť brannej výchovy, brannej prípravy, prípravy obyvateľstva na obranu štátu.
Cieľ	Aktualizovať a zjednotiť pomenovania predmetov (povinných/nepovinných), ktoré sa zameriavajú na oblasti brannosti a prípravy obyvateľstva na obranu štátu.
Termín	31.3.2022
Zodpovedný subjekt	MO SR, AOS, MŠVVaŠ SR
Spôsob vyhodnotenia	rozsah zmien

21. V spolupráci s Národným ústavom certifikovaných meraní vzdelávania merať úroveň vzdelania v oblasti brannej výchovy.

Proces	Nadviazať kontakt a spoluprácu s Národným ústavom certifikovaných meraní vzdelávania a vytvoriť nástroj na meranie úrovne vedomostí žiakov a študentov v oblasti obrany a brannej výchovy.
Cieľ	Pravidelne monitorovať úroveň vedomostí žiakov základných a stredných škôl.
Termín	1x za 2 roky
Zodpovedný subjekt	MO SR, MŠVVaŠ SR
Spôsob vyhodnotenia	výsledky meraní

22. Zisťovanie názorov a záujmu žiakov základných a stredných škôl o oblasť obrany, brannej výchovy a OS SR.

Proces	Pravidelné zisťovanie a vyhodnocovanie názorov a záujmu žiakov základných a stredných škôl o oblasť obrany a OS SR. Výsledky budú slúžiť ako podporný zdroj informácií v rámci riešenia branného vzdelávania v školách.
Cieľ	Zistiť záujem a motiváciu žiakov s cieľom vylepšenia vzdelávacieho procesu a záujmových aktivít.
Termín	1x za 2 roky
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	realizácia zisťovaní, výsledky zisťovaní

<i>23. Zástupcom škôl a školských zariadení distribuovať informácie o možnosti využívania učebných prostriedkov z dielne VHÚ.</i>	
Proces	Nadviazať spoluprácu so školami, združeniami škôl a vzdelávacími zariadeniami a distribuovať im informácie o učebných prostriedkoch a možnostiach vytvorených VHÚ, ktoré sú vhodné pre výučbu.
Cieľ	Efektívne využívať učebné prostriedky a materiály v rámci výučby na rôznych stupňoch vzdelávania.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, VHÚ
Spôsob vyhodnotenia	počet spolupracujúcich škôl, objem využívaných prostriedkov

<i>24. Zástupcom škôl a školských zariadení poskytnúť možnosť prehliadok vojenských útvarov a zariadení OS SR.</i>	
Proces	Vypracovať ponuku prehliadok útvarov OS SR a túto ponuku distribuovať školám a školským zariadeniam.
Cieľ	Zvýšiť záujem a informovanosť žiakov o OS SR a zároveň tým budovať vzťah žiakov k vojenským tradíciám SR na regionálnej úrovni.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	OS SR, MO SR
Spôsob vyhodnotenia	počet zapojených škôl

<i>25. Vydanie populárno-náučnej publikácie s témou vývoja prípravy obyvateľstva na obranu štátu a jej propagácia.</i>	
Proces	V spolupráci MO SR, AOS a VHÚ vydať populárno-náučnú publikáciu s cieľom popularizovať prípravu obyvateľstva na obranu štátu.
Cieľ	Vytvoriť a propagovať materiál na podporu informovanosti o POnOŠ.
Termín	31.12.2022
Zodpovedný subjekt	MO SR, AOS, VHÚ
Spôsob vyhodnotenia	vydanie publikácie

<i>26. Literárna súťaž zameraná na vzbudzovanie väčšieho záujmu o témy moderného vlastenectva.</i>	
Proces	V snahe vzbudzovania väčšieho záujmu o témy moderného vlastenectva vyhlásiť raz na 2 roky literárnu súťaž s názvom napr. „Kto je dnes symbolom hrdinstva a vlastenectva?/ Kto je „dnešný“ M.R. Štefánik?“. Takéto zameranie súťaže vyzýva potenciálnych súťažiacich k zamysleniu sa nad aktuálnymi hrdinami a hrdinkami z rôznych sektorov, ktorý môžu byť pozitívnym „role model“ príkladom pre spoločnosť.
Cieľ	Literárnou súťažou osloviť základné, stredné i vysoké školy a tým vzbudiť záujem o rozvoj témy moderné vlastenectvo.
Termín	1x za 2 roky
Zodpovedný subjekt	MO SR

Spôsob vyhodnotenia	počet prihlásených prác, kvalita a obsah prác
---------------------	---

<i>27. Vypracovať a realizovať projekt „Vypátrať vojenského hrdinu v rodine či v dedine“.</i>	
Proces	Vypracovanie a vyhlásenie projektu pre 1. stupeň základných škôl, v ktorom budú žiaci identifikovať vojenské skúsenosti, prípadne i zásluhy rodinných príslušníkov/známych ľudí vo svojom okolí. Žiaci sa v procese hľadania informácií zamerajú na pátranie po vojenskej histórii svojej rodiny a okolia a budú zisťovať ich zapojenie do obrany štátu. Výstupom práce žiakov bude vypracovanie „stromu“ rodiny či známych v ktorom popíšu svoje spojenie s identifikovanými „vojenskými hrdinami“ a opíšu, prečo ich za hrdinov považujú.
Cieľ	Vzbudiť aktívny záujem žiakov spoznávať nielen históriu, ale aj konkrétnych ľudí, hrdinov a hrdinky, ich činy a zásluhy. Žiaci a žiačky by okrem pasívneho učenia sa o postavách z našej histórie sami objavovali a bádali, či už v spolupráci so školou, obcou alebo vlastnou rodinou. Zvyšovať moderné vlastenectvo a pocit hrdosti na zapojenie blízkych ľudí do obrany štátu a zároveň zapojenie rodiny žiakov do procesu zvyšovania vlastenectva.
Termín	31.12.2022
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	počet zúčastnených, kvalita výstupov

<i>28. Vypracovať projekt/výzvu pre vysoké školy, ktoré v rámci svojho zamerania môžu vytvoriť náučnú počítačovú hru/aplikáciu pre mládež s prvkami moderného vlastenectva.</i>	
Proces	Vypracovanie a propagácia projektu/výzvy pre vysoké školy na vytvorenie jednoduchej počítačovej hry/aplikácie, ktorá bude obsahovať prvky moderného vlastenectva, hrdosti na hodnoty, ktoré SR vyznáva a hrdosti na históriu či iné súčasné prvky vlastenectva. Výstupom projektu bude hra/aplikácia, ktorá bude finančne ocenená a MO SR propagovaná verejnosti.
Cieľ	Vytvorením počítačovej hry/aplikácie prispieť k zvyšovaniu moderného vlastenectva.
Termín	31.12.2022
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	Počet zapojených škôl, úroveň výstupov, záujem o výstupy

CIEĽ 5.**Podpora pedagogického personálu a vzdelávacích prostriedkov v oblasti obrany štátu.**

Cieľový stav	Podporený pedagogický personál formou poskytovania informácií, zdrojov informácií, publikácií a realizovania stretnutí.
Aktéri	MO SR, AOS, MŠVVaŠ SR,
Nástroje	rokovanie, podpora, webová platforma

Úlohy

<i>29. Rokovať so zástupcami MŠVVaŠ SR, VŠ a učiteľských združení o rozvoji a podpore pedagogického personálu v oblasti obrany, brannej výchovy a prípravy.</i>	
Proces	Realizovať stretnutie so zainteresovanými stranami zamerané na identifikáciu možností a potrieb v oblasti rozvoja pedagogického personálu a spôsobov vylepšenia a zapracovania obsahových požiadaviek z oblasti obrany, brannej výchovy a prípravy v rámci študijných programov uskutočňovaných v študijnom odbore učiteľstvo a pedagogické vedy.
Cieľ	Podporiť rozvoj budúcich i súčasných pedagógov v oblasti výučby predmetov súvisiacich s obranou a aktualizovať informácie k výučbe.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, MŠVVaŠ SR, VŠ, učiteľské združenia
Spôsob vyhodnotenia	realizácia stretnutia, výsledky stretnutia, realizovaná podpora a zmeny

CIEĽ 6 .

Rozvoj brannej prípravy a športových či technických aktivít mládeže.

Cieľový stav	Poznanie stavu realizácie brannej prípravy na školách a realizované školské projekty na podporu brannej prípravy.
Aktéri	MO SR, OS SR, školy, neštátni aktéri
Nástroje	analýza, projekty

Úlohy

<i>30. Správa o stave realizácie brannej prípravy.</i>	
Proces	Vytvoriť analytický nástroj na monitorovanie predmetnej oblasti a pravidelne monitorovať stav realizácie brannej prípravy na základných a stredných školách v rámci školských i mimoškolských aktivít žiakov.
Cieľ	Zistiť súčasný stav a navrhnúť zlepšenia v oblasti realizácie brannej prípravy.
Termín	1x za 2 roky
Zodpovedný subjekt	MO SR
Spôsob vyhodnotenia	výsledky

<i>31. Vytvoriť ponuku možností zapojenia sa rezortu obrany, OS SR a prípadne neštátnych aktérov a združení s profesijným vzťahom k ozbrojeným silám SR do školských aktivít v rámci brannej prípravy a ich následná realizácia.</i>	
Proces	V spolupráci s OS SR vytvoriť a distribuovať návrh ponúk pre školy a školské zariadenia, ktoré budú zamerané na podporu najmä mimoškolských a športových činností spojených s prvkami brannej prípravy.
Cieľ	Realizovať aktivity podporujúce brannú prípravu mládeže.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, OS SR
Spôsob vyhodnotenia	záujem o spoluprácu, počet aktivít a zapojených škôl

<i>32. Vytvoriť a realizovať projekt brannej olympiády pre základné a stredné školy.</i>	
Proces	Pripraviť a realizovať pilotný projekt brannej olympiády pre vybrané základné a stredné školy. Pilotný projekt brannej olympiády bude predstavovať ročný program pre jednotlivé školy, ktorý bude zostavený z absolvovania niekoľkých odborných prednášok počas školského roka zameraných na obranu štátu, záverečného testu vedomostí získaných z týchto prednášok, a záverečnej spoločnej súťaže medzi vybranými školami v praktických branných cvičeniach. Záverečná súťaž bude realizovaná formou letného tábora v spolupráci s OS SR. V rámci záverečného dňa letného tábora bude na základe výsledkov z teoretickej a praktickej časti uskutočnené finálne vyhodnotenie umiestnenia zúčastnených škôl či jednotlivcov v rôznych kategóriách.
Cieľ	Zvýšiť úroveň brannej výchovy a prípravy na základných a stredných školách.
Termín	každoročne

Zodpovedný subjekt	MO SR, OS SR
Spôsob vyhodnotenia	záujem o projekt, počet účastníkov, hodnotenie projektu školou i účastníkmi

<i>33. Vytvoriť a realizovať projekt brannej olympiády pre vysoké školy.</i>	
Proces	Pripraviť a realizovať pilotný projekt brannej olympiády pre tri vysoké školy z troch regiónov (BA, BB, KE). Pilotný projekt brannej olympiády bude predstavovať ročný program pre jednotlivé vysoké školy, ktorý bude zostavený z absolvovania niekoľkých odborných prednášok počas akademického roka zameraných na obranu štátu, záverečného testu vedomostí získaných z týchto prednášok, za ktoré študenti získajú kredity a záverečnej spoločnej súťaže medzi vybranými školami v praktických branných cvičeniach. Záverečná súťaž bude realizovaná v spolupráci s AOS na jej pôde a do jej realizácie budú aktívne zapojení kadeti AOS. V rámci záverečného dňa bude na základe výsledkov z teoretickej a praktickej časti uskutočnené finálne vyhodnotenie umiestnenia zúčastnených škôl či jednotlivcov.
Cieľ	Zvýšiť informovanosť študentov a úroveň brannej výchovy a prípravy na vysokých školách.
Termín	každoročne
Zodpovedný subjekt	MO SR, OS SR
Spôsob vyhodnotenia	záujem o projekt, počet účastníkov, hodnotenie projektu školou i účastníkmi